

SCENARIUSZ

9

Samorząd i rada – jak działać lokalnie?

Monika Dolik | Marta Karbowskiak

I. WPROWADZENIE

1. Wiedza o społeczeństwie/ Zajęcia z wychowawcą

2. Dedykowany dla uczniów klas 4- 8

3. Krótki opis:

Scenariusz zajęć obywatelskich dla uczniów klas IV–VIII szkoły podstawowej, poświęcony funkcjonowaniu samorządu lokalnego, budżetu obywatelskiego, inicjatyw społecznych i wolontariatu. Czas realizacji: 3 x 45 minut.

4. Celem ogólnym scenariusza

jest kształtowanie postawy młodego aktywnego obywatela poprzez pokazanie młodym ludziom, że mają realny wpływ na swoje otoczenie i mogą współdecydować o sprawach lokalnych. Uczestnicy poznają podstawowe mechanizmy działania samorządu, budżetu obywatelskiego, inicjatyw lokalna, trzeciego sektora oraz wolontariatu oraz rozumieją, że ich głos i zaangażowanie mają znaczenie dla funkcjonowania szkoły, osiedla czy miasta.

5. Cele szczegółowe:

Wiedzyowe (uczeń wie/rozumie):

- czym jest samorząd terytorialny i jaka jest jego rola w życiu mieszkańców,
- jakie są podstawowe zadania rady gminy/miasta i prezydenta/burmistrza,
- czym różni się inicjatywa lokalna, budżet obywatelski,
- co to są organizacje pozarządowe i czym jest wolontariat,

Umiejętnościowe (uczeń potrafi):

- wskazać przykłady działań, które można podjąć w szkole lub w swojej okolicy,
- przedstawić własny pomysł na inicjatywę lokalną/wniosek do budżetu obywatelskiego
- współpracować w grupie przy planowaniu prostego projektu,
- argumentować, dlaczego warto angażować się w życie lokalne i korzystać z narzędzi obywatelskich,
- rozpoznać, jakie instytucje i osoby mogą pomóc w realizacji pomysłu.

Wychowawcze (uczeń postrzega/odczuwa):

- rozumie znaczenie współpracy i odpowiedzialności za dobro wspólne,
- dostrzega, że jego głos i działania mają wpływ na otoczenie,
- kształtuje postawę aktywnego i świadomego obywatela,
- rozwija poczucie sprawczości oraz odpowiedzialności za swoją klasę/szkołę, miasto i społeczność lokalną,
- docenia znaczenie wolontariatu i działań społecznych dla budowania wspólnoty.

6. Metody pracy:

Metody aktywizujące:

- Burza mózgów – zbieranie pomysłów uczniów na to, co chcieliby zmienić lub zorganizować w swojej szkole/okolicy.
- Mapa myśli / plakat – wspólne tworzenie wizualnej mapy pokazującej, jak działa samorząd i jakie są możliwości młodzieży.
- Symulacja – np. głosowanie w klasowym „budżecie obywatelskim” albo wybory do „mini-rady klasy”.

- Dyskusja kierowana – rozmowa o tym, dlaczego ważne jest angażowanie się w życie lokalne i co można zrobić już teraz.
- Praca w grupach – opracowanie własnego projektu inicjatywy lokalnej (np. turniej gier, mural, akcja ekologiczna).

Metody problemowe:

- Case study – analiza przykładowych projektów z budżetu obywatelskiego w danym mieście.
- Debata – np. „Czy młodzież powinna mieć prawo głosu w wyborach samorządowych?”.
- Metody praktyczne:
- Projekt edukacyjny – przygotowanie i zaprezentowanie mini-inicjatywy lokalnej.
- Zadania praktyczne – stworzenie plakatu kampanii zachęcającej młodzież do głosowania w budżecie obywatelskim.

7. Spis pomocy dydaktycznych:

Flipcharty, mazaki, rzutnik.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Lekcja 1 (45 min) – Wprowadzenie do aktywności obywatelskiej.

Cele:

- uczniowie rozumieją, czym jest samorząd, budżet obywatelski, inicjatywa społeczna, trzeci sektor, wolontariat,
- zaczynają dostrzegać, że „mój głos ma znaczenie”.

Przebieg:

A) Rozgrzewka – burza skojarzeń (5 min)

Czym jest „miasto” / „Co to znaczy być aktywnym obywatelem?” – zapisanie pomysłów na flipchart.

B) Mini-wykład z przykładami (15 min)

Wyjaśnienie pojęć (samorząd, budżet obywatelski, inicjatywy społeczne, NGO, wolontariat) z krótkimi przykładami lokalnych działań.

Pytania: „Czy uczniowie znają jakieś działania oddolne w mieście?”

C) Filmik / prezentacja (15 min)

Krótką historią inicjatywy młodzieżowej (np. budżet obywatelski w Łodzi).

D) Podsumowanie refleksyjne (10 min)

Pytania: „Co mnie najbardziej zaniepokoiło?”, „Gdzie sam mógłbym coś zmienić?”.

Lekcja 2 (45 min) – Analiza i planowanie działań.

Cele:

- uczniowie potrafią dopasować narzędzia dostępne w samorządzie do pomysłu,
- ćwiczą współpracę i krytyczne myślenie,
- uczą się planowania kroków działania.

Przebieg:

A) Przypomnienie poprzednich treści (5 min)

Krótkie pytania sprawdzające.

B) Praca w grupach – analiza przypadków (15 min)

Każda grupa otrzymuje scenariusz (np. nasadzenia przy szkole, lodówka społeczna, piknik osiedlowy, akcja charytatywna w schronisku dla zwierząt).

Zadanie: wskazać, jak można zrealizować pomysł (samorząd, budżet obywatelski, NGO, wolontariat).

C) Prezentacja wniosków (10 min)

Każda grupa przedstawia swoje rozwiązanie.

D) Ćwiczenie „Mapa zasobów” (10 min)

Uczniowie zastanawiają się, jakie osoby, instytucje, miejsca w ich otoczeniu mogłyby pomóc w realizacji pomysłów.

E) Podsumowanie (5 min)

Refleksja: „Kogo mogę zaangażować w swój projekt?”. „Kto może mi pomóc”?

Lekcja 3 (45 min) – Mój projekt obywatelski

Cele:

- uczniowie tworzą i prezentują własne inicjatywy,
- rozumieją proces od pomysłu do działania,
- potrafią pracować zespołowo nad projektem.

Przebieg:

A) Wprowadzenie – inspiracja (5 min)

Krótką prezentacją: przykłady zwycięskich projektów z mikrograntów/budżetu obywatelskiego/inicjatywy lokalnej w Łodzi – krótka rozmowa „co się podobało, a co nie”.

B) Praca projektowa w grupach (25 min)

Uczniowie opracowują swój własny mini-projekt:

- nazwa i cel inicjatywy,
- grupa odbiorców,
- kroki realizacji,
- potrzebne zasoby,
- możliwe trudności.

C) Prezentacje projektów (10 min)

Każda grupa przedstawia swój pomysł klasie (np. w formie plakatu / mapy myśli / krótkiej scenki).

Podsumowanie cyklu (5 min)

2. Runda wypowiedzi: „Czego się nauczyłem o byciu obywatelem/aktywistą?”.
3. Podkreślenie, że każdy głos i każda aktywność mają znaczenie.

10. SŁOWNIK POJĘĆ:

SAMORZĄD - to grupa osób wybranych przez mieszkańców (albo uczniów w szkole), która podejmuje decyzje w ich imieniu i dba o sprawy wspólne.

- W szkole działa samorząd uczniowski – to uczniowie, których wybieracie w wyborach. Mogą oni organizować wydarzenia, reprezentować Was przed nauczycielami i dyrekcją, proponować zmiany, które ułatwią życie szkolne.

- W mieście lub gminie działa samorząd terytorialny – czyli burmistrz, radni, wójtowie czy prezydenci miast. Oni decydują np. o tym, gdzie powstanie nowe boisko, jakie wydarzenia kulturalne będą w mieście albo jak wydane zostaną pieniądze z budżetu.

INICJATYWA LOKALNA - to sposób, w jaki mieszkańcy mogą wspólnie z gminą lub miastem zrobić coś dla swojego otoczenia.

Grupa ludzi (np. uczniowie, sąsiedzi, rodzice) ma pomysł na poprawę życia w swojej okolicy – np. posadzenie drzew, odnowienie placu zabaw, zorganizowanie pikniku, warsztatów, festynu. Składają wniosek do urzędu gminy/miasta.

Jeśli pomysł zostanie zaakceptowany, miasto daje wsparcie (pieniądze, materiały, sprzęt, fachową pomoc), a mieszkańcy dokładają coś od siebie – np. pracę, czas, zaangażowanie.

MIKROGRANTY to niewielkie dofinansowania (małe kwoty pieniędzy), które można dostać na realizację pomysłu dla swojej społeczności. Zazwyczaj przyznają je organizacje pozarządowe, fundacje, domy kultury albo urzędy miast. Są przeznaczone dla grup nieformalnych (np. paczka znajomych, klasa, koło zainteresowań) lub dla małych organizacji.

Nie trzeba zakładać fundacji czy stowarzyszenia – wystarczy dobry pomysł i zgłoszenie.

BUDŻET OBYWATELSKI - to taka część pieniędzy z budżetu miasta, gminy albo dzielnicy, o której bezpośrednio decydują mieszkańcy.

Każdy mieszkaniec może zgłosić swój pomysł (np. siłownia plenerowa, remont boiska, nowe stojaki na rowery, mural na ścianie szkoły). Potem odbywa się głosowanie – mieszkańcy wybierają te projekty, które uważają za najważniejsze. Projekty z największą liczbą głosów są realizowane przez miasto lub gminę.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE - (NGO) to takie grupy, które działają dla ludzi, a nie dla zysku. Nie są częścią państwa ani samorządu (to nie urząd, szkoła czy rada miasta).

Nie są też firmą, która zarabia dla właścicieli. Zwykle zakładają je zwykli ludzie, którzy chcą coś zmienić w swoim otoczeniu – pomagać innym, rozwijać kulturę, sport, chronić środowisko.

WOLONTARIAT - to dobrowolna, bezpłatna pomoc innym albo działanie na rzecz jakiejś sprawy. Wolontariusz = ktoś, kto poświęca swój czas i energię, żeby zrobić coś dobrego dla innych, nie oczekując zapłaty. Można pomagać ludziom, zwierzętom, środowisku, albo angażować się w wydarzenia kulturalne i sportowe.

ŁÓDKA WOLONTARIATU

– platforma łącząca wolontariusza z łódzką organizacją, <https://lodkawolontariatu.pl/>

11. POLECAJKI:

- <https://youtu.be/kquTsoEZq6U> - działania lokalne
- <https://www.youtube.com/watch?v=WBIGykjjycl> – działania młodzieży w Lublinie
- <https://youtu.be/pfUt7-9qlHY> - projekt młodzieży odnośnie klimatu
- PODCAST - Młodzieżowa rada - jak współpracować ze szkołami i mieszkańcami?
- <https://civispolonus.org.pl/publikacje/podcast-mlodziezowa-rada-jak-wspolpracowac-ze-szkolami-i-mieszkancami>
- <https://uml.lodz.pl/decydujemy/>

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Projekt "Young Democracy - Siła Mojego Głosu"
finansowany jest ze środków
Ministra Edukacji Narodowej w ramach programu Młodzi Obywatele.

Minister
Edukacji